

Nr 35.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt statsgaranti för exportkredit m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 24 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 18 december 1953, föreslagit riksdagen medgiva att svenska staten må intill utgången av budgetåret 1956/57 åtaga sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkredit till ett belopp av högst 300 miljoner kronor, varav för lagerhållning av svenska exportvaror utomlands samt för finansieringsgarantier, avseende produktion för export, tillhopa högst 100 miljoner kronor; i de angivna högsta beloppen skall inräknas summorna av de till och med den 30 juni 1954 beviljade garantierna.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Norling m. fl.* (I: 181) och den andra inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.* (II: 189), hemställts, att riksdagen, med godtagande i övrigt av proposition nr 24, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till sådana ändringar i gällande bestämmelser om exportkreditgarantigivningen, att en av dess viktiga uppgifter blir att främja kraftigt vidgad handel med Sovjetunionen och övriga krisfria marknader i öster, i syfte att säkra upprätthållandet av produktion och full sysselsättning.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 189.

När systemet med statliga exportgarantier tillkom år 1933 var det primära syftet att genom stimulans åt exporten främja sysselsättningen inom landet. Efter hand har garantigivningen fått ökad vikt i olika handelspolitiska sammanhang och under de senaste åren har den även fått betydelse ur valutasynpunkt.

År 1950 utbyggdes systemet att omfatta lagerhållning av svenska varor utomlands. Avsikten härmed var främst att underlätta en ökad inriktning av exporten på de mera svårbearbetade hårdvalutamarknaderna. Sedan denna tidpunkt har konkurrensen på exportmarknaderna, i första hand dollarmarknaderna, avsevärt skärpts. År 1953 beslöt riksdagen att ytterligare bygga ut garantisystemet till att avse även finansiering av produktion

för export främst till hårdvalutaländerna. Vidare genomfördes uppmjukningar i villkoren för statsgaranti för entreprenadarbeten. Den dittillsvarande garantien mot förluster i samband med lagerhållning utomlands utsträcktes att i undantagsfall även användas i fråga om andra länder än hårdvalutaländer. Slutligen utvidgades garantigivningen mot förlust på grund av statliga åtgärder utomlands att omfatta även opåräknat införande av importlicensiering eller återtagande av redan lämnade importlicenser. Vad beträffar ifrågavarande utvidgning av garantigivningen till delvis nya objekt och områden är erfarenheterna, framhåller departementschefen, ännu alltför ringa för att tillåta någon mera bestämd uppfattning. Det finns anledning att med uppmärksamhet följa utvecklingen härvidlag.

Exportkreditnämnden har föreslagit att bestämmelserna angående statsgaranti för exportkredit förlänges ytterligare tre år räknat från den 1 juli 1954. Därest en än mera skärpt konkurrens skulle öka svårigheterna för exporten anser nämnden att en i ett sådant läge erforderlig anpassning av nämndens verksamhet kan ske inom de nu givna bestämmelsernas ram. De möjligheter, som härvid främst står till buds, är en höjning av garanti-procentsatserna och en sänkning av premierna. Nämnden anser att den nuvarande maximeringen till 300 miljoner kronor inte behöver ändras.

Remissinstanserna understryker att ökade svårigheter möter exporten i ett allt hårdare konkurrensläge, vilket anses motivera en ändrad praxis vid beviljandet av garantier. Flera remissinstanser pekar på att premierna kan sänkas samt att procentsatserna kan höjas inom nu gällande ram. Skånes handelskammare har emellertid sträckt sig något längre genom att föreslå att den för viss garantiform för hårdvalutaländer reserverade högre garantiprocentsatsen, 85 procent, ges generell giltighet.

För egen del anser departementschefen att en förlängning av bestämmelserna angående statsgaranti för exportkredit bör ske. I likhet med exportkreditnämnden anser departementschefen att ett fortsatt bemyndigande bör — liksom det nu gällande — begränsas till att omfatta tre år. Departementschefen finner det naturligt att man från statsmakternas sida prövar möjligheterna att i ett hårdnande konkurrensläge för exportindustrien ge denna ett effektivare stöd på de olika vägar, som angivits av nämnden och remissinstanserna. Departementschefen anser sig dock ej kunna tillstyrka det av Skånes handelskammare framförda förslaget, att procentsatsen, oavsett vilket land exporten avser, skall kunna uppgå till 85 procent av varuvärdet. Den i detta avseende nu tillämpade differentieringen till förmån för exporten till hårdvalutaländerna bör sålunda enligt departementschefen tills vidare bibehållas. En uppmjukning av praxis inom den författningssenliga ramen kan stimulera till att garantigivningen mer allmänt kommer att utnyttjas. Den betydande marginal, som finns mellan å ena sidan det nu föreskrivna maximibeloppet 300 miljoner kronor och å andra sidan statens ansvar för utfärdade garantiförbindelser, vilket f. n. uppgår till i runt tal 75 miljoner kronor, ger möjlighet till en betydande expansion. Någon ökning av maximi-

beloppet 300 miljoner kronor finner departementschefen i likhet med nämnden och remissinstanserna således icke nu erforderlig.

Departementschefen förordar alltså, att nu gällande bemyndigande att meddela statsgaranti för exportkredit förlänges att gälla intill utgången av budgetåret 1956/57. Därest så skulle befinnas erforderligt förutsättes emellertid under denna tid förslag till ändringar få framläggas.

Utskottet. Den statliga garantiverksamheten för exportkredit m. m. har otvivelaktigt utgjort och utgör alltjämt ett värdefullt stöd för den svenska exportnäringen. Utskottet vill därför tillstyrka, att gällande bestämmelser angående sådan garanti förlängas ytterligare tre år. Därest en än mera skärpt konkurrens skulle öka svårigheterna för exporten, anser utskottet i likhet med departementschefen angeläget, att åtgärder vidtagas i syfte att bereda exportindustrien ett effektivare stöd. Under hänvisning till uttalanden av flera remissinstanser, bland andra kommerskollegium, Sveriges allmänna exportförening och kooperativa förbundet, ifrågasätter utskottet, om icke en justering av garantipremierna samt en uppmjukning av nuvarande praxis i fråga om garantiprocentsatserna ävensom en mera liberal inställning till långfristiga krediter bör åvägabringas. Utskottet tillstyrker emellertid, att det nuvarande maximibeloppet för exportkreditgarantierna, 300 miljoner kronor, bibehålles.

Vad beträffar det motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet erinra om att de stora i exportfrämjande syfte mest betydelsefulla huvudformerna för de statliga exportgarantierna icke äro begränsade till vissa utländska marknader utan stå öppna för export till alla länder. Det kan här framhållas, att i realiteten dessa garantier mest utnyttjats med avseende å exporten till vissa öststater, främst Polen och Östtyskland. Något som helst hinder föreligger alltså icke att lämna här avsedda garantier för export exempelvis till Sovjetunionen. Erinras må, att de s. k. finansieringsgarantierna, som tillkommo genom beslut av 1953 års riksdag, samt statsgarantierna mot förluster i samband med lagerhållning utomlands äro av uteslutande valuta-skäl avsedda att i första hand användas för hårdvalutamarknaderna. Utskottet vill vidare hänvisa till sitt av 1953 års riksdag godkända utlåtande nr 56 i anledning av då föreslagen utbyggnad av exportkreditgarantisystemet, vari utskottet framhöll angelägenheten av att, därest så påkallades av förändringar i sysselsättningsläget, frågan om en utvidgning av exportkreditgarantierna toges under omprövning.

Med hänsyn till vad utskottet sålunda anfört torde de föreliggande motionerna icke böra påkalla någon riksdagens åtgärd.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

- a) att riksdagen må medgiva, att svenska staten må intill utgången av budgetåret 1956/57 åtaga sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkredit till ett belopp av högst 300 miljoner kronor, varav för lagerhållning av sven-

ska exportvaror utomlands samt för finansieringsgarantier, avseende produktion för export, tillhoppa högst 100 miljoner kronor; i de angivna högsta beloppen skola inräknas summorna av de till och med den 30 juni 1954 beviljade garantierna;

b) att motionerna I: 181 och II: 189 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 mars 1954.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Närvarande: se under utlåtandet nr 32.